

**ХЭНТИЙ АЙМГИЙН
ӨМНӨДЭЛГЭР СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН
АЛБАН ШААРДЛАГА**

2025 оны 09 сарын 08 өдөр

Дугаар 02

Айрагийн энгэр

┌ Хөдөө аж ахуйн салбарын өвөлжилтийн
бэлтгэл хангах тухай

Сумын хэмжээнд 1 тосгон, 6 багийн 1542 малчин, мал бүхий өрхөд 588326 толгой мал, хонин толгойд шилжүүлснээр 990663 толгой мал өвөлжих урьдчилсан төлөвтэй байна.

Мал аж ахуйн салбарын өвөлжилт, хаваржилтыг бэлтгэл хангах ажлын хүрээнд “Хөдөө аж ахуйн салбарын 2025-2026 оны өвөлжилт хаваржилтын бэлтгэл хангах зарим арга хэмжээний тухай” Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 56 дугаар тогтоолыг үндэслэн багийн Засаг дарга, Хөдөө аж ахуйн тасаг, мал эмнэлгийн тасаг, эрүүл мэндийн төв, онцгой комиссын гишүүд, малчид, мал бүхий иргэдэд тус тус ДААЛГАХ нь:

Нэг. Багийн Засаг дарга нарт даалгах нь

1. 2025-2026 оны Хөдөө аж ахуйн салбарын өвөлжилт, хаваржилтын бэлтгэл хангах, нарийвчилсан төлөвлөгөө гарган хэрэгжүүлж, биелэлтэд хяналт тавьж, хадлан тэжээл бэлтгэлийн мэдээг 7 хоног бүрийн Лхагва гаригт сумын хөдөө аж ахуйн тасагт ирүүлэх.
2. Хадлан бэлтгэх боломжгүй багийн аюулгүй нөөцийн өвсийг хадлангийн нөөц талбай бүхий багийн удирдлагатай харилцан тохиролцож хадлангийн талбай ашиглах гэрээ хэлцлийг хийх ажлыг зохион байгуулах.
3. Мал сүрэгт намрын үзлэг ангилалт, заазлалт, ээмэгжүүлэлт бүртгэлжүүлэлтийн ажлыг мал үржүүлэг технологийн ажил үйлчилгээний нэгжтэй хамтран зохион байгуулах.
4. Хээлтэгч, хээлтүүлэгч малын тохироонд судалгаа хийж, тохироогоор дутагдаж буй хээлтүүлэгчийг бойжуулах, худалдан авах, хээлтэгч малыг биотехнологийн дэвшилтэт арга ашиглан зохиомлоор хээлтүүлэх ажлыг орон нутагт нэвтрүүлэх.

5. Улсын тусгай хэрэгцээний аймаг дундын отрын бүс нутаг, хилийн зурвас газар, улсын тусгай хамгаалалттай газарт отроор өвөлжиж, хаваржих малчин өрх, малын тооны судалгааг урьдчилан гаргах, холбогдох газраас зөвшөөрөл авч малын гоц халдварт, халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, шимэгчтэх өвчнөөс эмчлэн сэргийлэх арга хэмжээнд бүрэн хамрагдсан малыг отроор өвөлжүүлж, хаваржуулах ажлыг зохион байгуулах.
6. Сумын хэмжээнд орон нутгийн тусгай хэрэгцээний отрын нөөц бэлчээрийн хил заагийг тодорхойлж, өөрийн аймаг, сумын малыг отроор өвөлжүүлж, хаваржуулах ажлыг зохион байгуулах.
7. Отор нүүдлээр орж ирж буй малыг шилжилт хөдөлгөөнд тавих хяналтыг сайжруулж, сэжигтэй мал, амьтныг нэвтрүүлэхгүй байх бүх талын арга хэмжээ авч ажиллах.
8. Бэлчээрийн ургамалд хөнөөл учруулж буй хортон мэрэгч, шавьжтай тэмцэх ажлыг технологит хугацаанд нь чанартай гүйцэтгүүлэх, хэрэгжилтэд хяналт тавьж үр дүнг хүлээн авах, тайлагнах.
9. Улсын болон орон нутгийн төсөв, гадаадын төсөл, хөтөлбөрүүдийн санхүүжилтээр гаргаж байгаа инженерийн хийцтэй худаг, уст цэгийн гүйцэтгэлд хяналт тавих, 10 дугаар сард багтаан хүлээн авч малчдад эзэмшүүлэх.
10. Малын тэжээл үйлдвэрлэлийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгжүүдтэй хамтран ажиллаж, сумын аюулгүй нөөцийг бүрдүүлэхээс гадна малчдад малын тэжээл худалдан борлуулах ажлын уялдааг сайжруулах.
11. Үр тарианы сүрэл, тэжээлийн ургамлын иш, навч болон таана, хөмүүл, халгай, лууль зэрэг ургамлууд даршлах, гар тэжээл бэлтгэх арга, технологийг малчдад зааж сурган бэлтгүүлэх ажлыг зохион байгуулах.
12. Ургац хураалтад ажиллах хүн хүч, техник, үтрэм агуулах, элеватор, зоорийн засвар үйлчилгээ, ариутгалыг холбогдох заавар, журмын дагуу хэрэгжүүлж шатах тослох материалын нөөцийг бүрдүүлж, бэлэн байдлыг хангах.
13. Ургацын урьдчилсан балансыг таримлын төрөл тус бүрээр нарийвчлан гаргах, хураах арга технологийг боловсруулах, ургац хураалтын ажлыг шуурхай зохион байгуулах, ургацын салбар штабыг байгуулж уртасгасан цагаар ажиллуулах.

14. Намрын ургацаас хураасан хүнсний улаан буудайг биржээр арилжаалах арга хэмжээг тариаланч аж ахуй нэгж байгууллагуудтай хамтран зохион байгуулж ажиллах.
15. Тариалан эрхлэгч аж ахуйн нэгж, иргэн бүр дотоодын ургацаасаа боловсруулж бэлтгэсэн уриншиндаа хүрэлцэхүйц хэмжээний үрийн буудайн нөөц бүрдүүлэх.
16. Тариалан бүхий сумд аж ахуйн нэгжүүдтэй уялдаа холбоотой ажиллаж ургац хураалтын явцад хяналт тавьж шаардлагатай арга хэмжээг богино хугацаанд шуурхай шийдвэрлүүлж ажиллах.
17. Сумын бэлчээрийн даацад судалгаа хийж, даацаас илүү гарсан малыг эздийн засгийн эргэлтэнд оруулах, төв суурин газрын хүн амын хүнсний хангамжийг нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулах.
18. Бэлтгэсэн малын арьс ширэнд анхан шатны боловсруулалт хийх, мэргэжлийн холбоотой хамтран худалдан борлуулах ажлыг зохион байгуулах.
19. Төв суурин газрын хүн амын өвөл, хаврын улирлын махны нөөцийг бүрдүүлэх, мах экспортод гаргах зорилгоор “эрүүл бүс” бий болгох асуудлыг холбогдох байгууллага, аж ахуй нэгжтэй хамтран зохион байгуулах.
20. Малын гоц халдварт, халдварт, паразиттах өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эмчлэх арга хэмжээг технологит хугацаанд нь чанартай зохион байгуулж, тал эмнэлэгийн дуудлага, үйлчилгээний бэлэн байдлыг бүрдүүлж, шуурхай удирдлагаар хангах.
21. Бог малын хээлтүүлэгчийг хээлтүүлэгт оруулахаас өмнө толгой дараалан эрүүл мэндийн үзлэгт оруулж, эрүүлийг баталгаажуулах ажлыг зохион байгуулах.
22. Малчин өрх бүрийн худаг, уст цэг, өвөлжөө, хашаа, хорооны хүрэлцээ хангамжийн тооцоог сум, баг, малчин өрх бүрээр гаргах, малын хашаа хороог засварлах, цаг агаар хүндэрсэн үед хэрэгсэл, дулаан хувцас, хоол хүнс, түлээ, нүүрс, өтөг бууц зэрэг өрхийн өвөлжилтийн бэлтгэлийг бүрэн хангуулах ажлыг зохион байгуулах.
23. Мал сүрэгт үзлэг ангилалт хийх, ээмэгжүүлэн бүртгэлжүүлэх, өвс тэжээлийн аюулгүйн нөөцийн өвс бүрдүүлэх, тэжээлийн агуулах, саравч барих зэрэг ХАА-н холбогдолтой ажил үйлчилгээг малын тоо толгойн албан татвар болон арьс шир, ноосны урамшууллын 10 хувийн хөрөнгөөр санхүүжүүлж, хэрэгжилтийг хангаж ажиллах.

24. Албан даалгаврын биелэлт болон багийн мал аж ахуйн өвөлжилтийн бэлтгэл хангасан нэгдсэн дүнг загвар хүснэгтийн дагуу гаргаж 10 дугаар сарын 01-ны дотор Хөдөө аж ахуйн тасагт ирүүлэх.

Хоёр. Малчид, мал бүхий иргэдэд:

1. Отор нүүдлийг цаг алдалгүй хийх, малдаа тарга хүч бүрэн авахуулах, ангилалт заазлалтыг хийж дундаас доош тарга хүчтэй малд шаардагдах нэмэгдэл тэжээлийг нөөцлөх, бэлчээрийн даацаас хэтэрсэн малыг зах зээлд борлуулах ажлыг зохион байгуулах.
2. Зуншлага болон цаг агаарын нөхцөл байдал, малын тарга хүчтэй уялдуулан бог малын хээлтүүлэгчийг нийлүүлэгт оруулах хугацааг тогтоох, төлөг, борлон (1 наст мал)-ыг хээлтүүлэгт оруулалгүй өнжөөх.
3. Мал эмнэлгийн гэрчилгээ, дүгнэлтгүй малын шилжилт хөдөлгөөн хийхийг хориглох.
4. Өвөлжөө, хаваржааны хашаа, хороог засварлаж дулаалах, хөрзөнг ховхлон ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийлгэх, өтөг бууц, өвс тэжээлийг хүрэлцэхүйц хэмжээгээр нөөцлөх.
5. Мал эмнэлгийн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд малаа бүрэн хамруулах, малдаа үзлэг ангилалт, ээмэгжүүлэлтийн ажлыг хийлгэх.
6. Өрхийн өвөлжилтийн бэлтгэлийг сайтар хангаж, дулаан хувцас, түлээ түлш, хоол хүнсээ хүрэлцэхүйц хэмжээгээр нөөцлөх.
7. Орон нутгийнхаа онцлог, боломжинд тулгуурлан хөмүүл, халгай, сүрэл, лай, халтар хомоол, хүнсний ногооны иш, навч зэргээр гар тэжээл бэлтгэх.
8. Намрын ургац хураалтын ажил дуустал мал сүргээ байнгын хариулга, маллагаатай байлгаж, тарианд оруулахгүй байх талаар арга хэмжээ авч ажиллах.
9. Малчид иргэд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээнд хамрагдахдаа эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 4.2-т зааснаар эрүүл мэндийн албан даатгалд хамрагдах.

Гурав: Хөдөө аж ахуйн тасагт даалгах нь:

1. Энэхүү албан даалгаврыг аймгийн нийт ард иргэд, малчдад хэвлэл мэдээллийн бүхий л хэрэгслээр дамжуулан сурталчлан ажлыг зохион байгуулах.
2. Мал аж ахуйн өвөлжилтийн бэлтгэл хангах тухай "Албан даалгавар"-ыг багуудад хүргүүлж хэрэгжилтэд хяналт тавьж, хадлан тэжээл бэлтгэлийн

мэдээг 7 хоног бүр багаас авч нэгтгэн холбогдох байгууллага албан тушаалтныг мэдээллээр хангаж ажиллах.

3. Албан даалгаврын хэрэгжилт болон Монгол Улсын Засгийн газрын 2025 оны 56 дугаар тогтоолын дагуу сумын нөөцөд 234 тн бүдүүн тэжээл, 203 тн хүчит тэжээл 0 3 2 тн эрдэс тэжээл бэлтгэх, сумын мал аж ахуйн өвөлжилтийн бэлтгэл хангасан нэгдсэн тайланг “Мал өвөлжилт, хаваржилтын бэлтгэл хангах, шалгах, дүгнэх заавар”-ын дагуу гаргаж 2025 оны 10 дугаар сарын 01-ны дотор сумын Хөдөө аж ахуйн тасагт хүргүүлэх.

Дөрөв: Мал эмнэлгийн тасагт даалгах нь

1. Мал сүрэгт намрын угаалга, туулгалт, вакцинжуулалтанд хамруулах ажлыг технологит хугацаанд нь чанартай зохион байгуулах.
2. Мал сүргийн хамуу, хүрд, ширх, гуур зэрэг эктопаразитаас хамгаалах арга хэмжээг 10 дугаар сарын 01-ний дотор бүрэн хэрэгжүүлж, өвөлжөө хаваржаанд паразитын устгал, ариутгал хийх арга хэмжээг зохион байгуулах.
3. Бог малын хээлтүүлэгчийг хээлтүүлэгт оруулахаас өмнө толгой дараалан эрүүл мэндийн үзлэгт оруулж, эрүүлийг баталгаажуулах.

Тав. Эрүүл мэндийн газарт

1. Отор нүүдлээр яваа малчдад эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг харьяалал харгалзахгүй түргэн шуурхай хүргэх, эм, эмнэлгийн хэрэгслийн нөөц бүрдүүлэх, яаралтай тусламжийн автомашины бэлэн байдлыг хангаж ажиллах.

Зургаа: Боловсролын газарт:

1. Отор нүүдлээр яваа малчин өрхийн хүүхдийг цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын сургуульд харьяалал харгалзахгүй хамруулах, дотуур байраар хангаж ажиллах.

Долоо: Сумын Засаг даргын орлогчид даалгах нь:

1. Өвөл хаврын ган зудын болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах хохирол багатай даван туулах зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газрын 2025 оны 56 дугаар тогтоолын дагуу сумын нөөцөд 234 тн бүдүүн тэжээл, 203 тн хүчит тэжээл, 0 32тн эрдэс тэжээл бэлтгэж, татан авч нөөцлөх.
2. Зам давааг өвөл, хаврын улиралд байнгын нээлттэй байлгах зорилгоор хүн хүч, техникийн бэлтгэл, бэлэн байдлыг хангуулж, техник тоног

төхөөрөмжийн хангамжийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг “Харгуй” ТӨҮГазартай хамтран хэрэгжүүлж ажиллах.

3. Албан даалгаврын хэрэгжилтэнд хяналт тавьж, хадлан тэжээл бэлтгэх ажилд хяналт тавьж ажиллах.

Р.ЭНХТӨР

Хэнтий аймгийн Өмнөдэлгэр сумын Засаг даргын
2025 оны.09 дугаар сарын.08 өдрийн.02 дугаар
албан даалгаврын хавсралт

Хэнтий аймгийн Өмнөдэлгэр сумын аюулгүйн болон малчдын бэлтгэх өвс,
тэжээлийн төлөвлөгөө

№	Багийн нэр	Засгийн газрын тогтоолын дагуу Сум, багийн Аюулгүй нөөцөд бэлтгэх өвс, тэжээл			Малчин өрхийн хэрэгцээнд зориулан бэлтгэх өвс, тэжээл			
		Өвс/тн/	Тэжээл/тн/	Эрдэс/тн/	Өвс/тн/	Үйлдвэрийн тэжээл/тн/	Ногоон тэжээл/тн/	Гар тэжээл/тн/
1	Наран	30	20		3500	3	1	1
2	Баянзүрх	40	20		3500	3	1	1
3	Хэнтий	40	20		3600	3	1	1
4	Талынбулаг	20	20		2500	3	1	1
5	Чандган	20	20		2300	2	1	
6	Төв	20	20		2000	2	1	
7	Гурванбаян	44	35	0.10	2600	4	4	1
8	ЗДТГазар	20	48	0.22				
Дүн		234	203	0.32	20000	20	10	5